

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

СРПСКА КУЋА.*

Кад загледамо у живот народа нашег, и добро проучимо прилике, у којима се креће, живи и живује, на груди нам пада терет сињи, срце и душа нам стрепи и страхује. Редак је родољуб, у ког ћеш наћи весела лица, добра расположења и задовољства. Ко данас на догледу ових прилика, које се витлају над главом нашег бедног народа, може задовољан бити, тај или има вере ванредне величине, или је слабо уочио, а још мање проучио моралне појаве око себе.

Било на организму нашег народног живота казује, да је у моралној организацији његовој нешто дубоко поремећено. Народ наш болује, мучи муку и љуто страда. Живот народа нашег, где год га има, на велику жалост, јако се изменио.

У борби овој, о бићу или небићу — коју називамо законом развика — сред слободе и просвете, којом се данашњи век поноси и хвали, народ наш у тежњи и жељи за напретком прихватајући плодове данашње образованости, може лако, врло лако да плати жртвом свог народног бића, јер заборавља, да му је снага његова онда

најбоље цветала, кад се није обртао по страном утицају.

Са неразвијене свести, са непроучавања и непознавања прошлости своје, са пуге себичности и мекуштва, идући правцем модерног скептицизма, ишчилио је у народу нашем дух витештва и храбрости, народ наш напустио је толике своје светиње, које су га кроз векове, сред најтежих прилика и неприлика чувале и очувале. Код толиког драгоценог блага, што се у нашем народу налази, ето туђа наука, туђ живот, туђи обичаји, туђ утицај улази и допире на огњиште српско, те осваја кућу српску и полако ал на сигурно, сатире дух и снагу народа српског.

Жива је, на жалост, истина, да се у нашем народу гаси кандило вере, да побожност опада, да трну осећаји према народним обичајима и врлинама, и у томе, ето, лежи за нас наша највећа опасност. Тешко сваком народу, у којем ослаби вера, а нашем народу понајтеже, јер она му је била звезда водиља, она му је осветлала обичаје, она му је спасла име и понос народни, она га је држала и одржала, и да

* Панчевачки лист „Весник“ донео је овај леп чланак, који ми са његове важности за данашње наше прилике прештампавимо.

ње не беше и големе љубави према њој у наших старих, народ би наш, сред толиких мука фараонских, био збрисан из историје живих народа. Јест, ваистину, „што је зраку топлота и светлост, не можеш их одвојити, то је Србину вера и народност“.

Са големе љубави према вери и са живе побожности, беше у животу наших старих кућа, породица, општина, друштво више братске љубави, више слоге, међусобног поштовања, више поштене речи и карактера, више поноса и достојанства српског. Стара српска кућа и стари наши миловаху цркву, неговаху побожност домаћу. Стара српска кућа палила је кандило пред иконом божјом, палила свећу воштаницу протирала сламу божићну, месила чесницу, вареник варила, држала и штовала пост, колач резала и крсно име светковала, једном речи, цео живот кретао се у духу хришћанског закона и морала.

Ако овде и онде видите данас нешто јаче вере и љубави, скромности и задовољства, све је то плод живота старе српске куће и старог домаћег хришћанског васпитања. Данас, од како су српске куће попустиле и напустиле домаће хришћанско васпитање и лепу побожност народну и дивне обичаје народне, а ова надрицивизација избијала из српских кућа здрав и чист зрак светлости лепог нам православа, те нестале једноставног и простодушног живота српског, са слабих религиозних осећаја, слабе љубави, ми виђамо како се љубљају и посрћу среће многих породица и општина, и сав живот народни креће путем, који не води добру и срећи.

Ова наша ледена равнодушност, чама духовна, губитак идеала, слабо одушевљење и самопрегорење за све, што је лепо и племенито, поквареност срца и душе, све су то плодови ослабљене вере, отупелих религиозних осећаја, слабе љубави према врлинама хришћанским.

Па зар на догледу оваког стања и оваких прилика и оваке опасности, нема лека, нема спасења за српско срце, за душу и савест православу? Зар у нами самим нема више осећања за оним, што се нашим рођеним зове? Има, Србине брате, у нами

лежи спас, ваља га само оживити, дићи и подићи.

Лепо је и мудро речено: „Не пропада народ у ког је живе свести у опстанак и тврда вера и уздање у се.“ Будимо мудри, будимо свесни и савесни где год нас има, свака на својој пошти, свака у своме позиву и раду.

Али у времену и у приликама наше садашњице, у данима какви доћи могу, има једно место, једна светиња, којом не може никакав параграф заповедати, а које може спасти и одржати, које може распламтити пламен вере, уздићи љубав према цркви, очувати и подржати име и понос народни. То место, та светиња, то је *кућа српска*, топло огњиште наше, *домаћа црква наша*.

Ако икад данас треба да је *кућа српска* — *бранич вере и народности* — чувар обичаја и језика матерњег. Кућа и породица најлепша је црква, љубав мајчина, најдичнији проповедник слова божјег, послушно дете и најмилији слушалац скромне побожности.

Мила кућо српска и Србине брате, и Српкињо селе, теби се обраћамо. Ти си кућа српска, огњиште наших првих осећања, ти треба да си расадник свега племенитог и лепог, ти ваља да си огњиште најчистије љубави и идејала — а хришћански идеали најбоље крепе и челиче срце и душу, те их за живот оружају и спремају.

Мила кућо српска! Наше добро: српство, православље! Око тих драгоцених добара и тих великих светиња треба да се окрећу све мисли, све жеље, сав рад наш. Овим светињама ваља хранити и појити душу и срце домаће омладине наше, те им из малена још усађивати љубав према тим светињама, милити им веру, неговати побожност и челичити их у родољубљу. Чим се душа дечја запоји у младости раној то остаје у живом спомену до позне старости.

Кућо српска, и ти свештенице у кући Српкињо мајко! Слади, утврди и омили деци својој молитву, веру и цркву; васпитај их у духу св. вере православне, ојачај их у побожности и врлинама хришћанским, јер све то носи собом среће и благослова. Чуј само! Кад је оно 1809. г. *Наполеон*

цар француски био на врхунцу своје силе и славе, запитаће једном своју околину: Шта мислите кад сам био најсретнији? Ови као из једног грла рекоше: Величанство! Сад сте зацело најсретнији.

Не погађате, рече он, јер да вам праву истину кажем: најсретнији сам био онда, кад сам се први пут причестио. Ето како је жив спомен из детињства; чујеш ли, човека у највећој слави како је мали сам себи према очом благу, што га даје закон божји и црква.

Мила кућо српска! Чувај, шири и негуј лепу побожност; чувај и одржавај лепе и прелепе обичаје народне св. вером о-свештане.

Србине брате на дому српском! Припаљуј *свећу божићну*, прережи *колач*, причести се *вареником* домаћим, причести здравља ради, преломи *чесницу*, среће и наплетка ради, прекрсти дом унакрст у част крсту, те са својтом и родбином нек ти се хори мила песма: *Рождество твоје Христe Боже наш...*

Српкињо мајко! Прикупљај и грли децицу ти милу, око себе, учи их лепим молитвицама, крсти чело и груди њихове, пали кандило пред иконом божјом и домаћим свецем заштитником, говори и причај им „што бога моли, што бога кара“, храни их чешће нафором белом и заложу их водicom св. богојава те пој и певај с њима милу песму: *Во Јордане крештајушгусја*.

Србине брате! Скупљај млађешину око себе, па им причај како нема славља осим „православља“, казуј им како је св. веру и леву нам песму мајке цркве православне омилио и утврдио чедо Немањино, св. Сава, подижући свете задужбине, да се у њима поје литурђија те из свег грла учи их лепој песми св. Сави: *Ускликнимо с љубављу светитељу Сави*.

Старешине кућевне! Поучавајте младеж и сву чељад своју, да не почиње лебац јести док се не прекрсти најпре, да никад чаше не напија, док се не прекрсти најпре; да никад душа уморна не леже док узглавља свога не прекрсти најпре, да рука српом у ливаде не дира док се не прекрсти најпре.

И ко да наброји и поброји, мила ку-

ћо српска, све ове лепе обичаје народне сву ову побожност, која је некад красила српско срце, српску душу, српску кућу. Ето у неколико само кад би овако као што поменух на дому радили, како би нам била вера жива, и побожност постојања и љубав према обичајима народним топла.

Док је оваке побожности у кућама српским било, дотле су те куће српске биле јако чувене, виђене, сретне и благословене; из оваких кућа излазио је нараштај јаки широких груди и срца, племените душе, мишице јаке, образа светла, речи постојане, карактера чврста.

Мила кућо српска! Разгревај, буди, оживљуј и подржавај живу свест о имену српском и слатком језику матерњем.

Србине брате! Хватај се гусала те уз гусле гуди омладини српској, певај и попевај славна дела дичних нам дедова и прадедова, причај и казуј им светле дане лепе нам прошлости, тумачи им свето знамење грба српског, учи их слози, поштовању и међусобном споразуму. Омили млађем ти нараштају дичну песму народну, нек из ње црпе, нек из ње учи, нек се из ње поучи снази и величини српској. Украси кућу своју сликама српским, нека ти је омладини увек пред очима слика, која ће га увек подсећати на историју српску и казивати му славу и величину нам некадашњу! Осоколи, очеличи домаћу ти омладину из малена још, да увек буде вољна и орна, зарад среће и наплетка народног, угушити себичност, те имену, језику, части и достојанству народном, и највеће жртве приносити. У том правцу, у тој жељи и тежњи радећи и васпитајући можемо свиколици створити постојане поборнике имена нам српског и језика милог, а тиме веселије погледати у лепшу и светлију будућност.

Мила кућо српска! Времена су тешка, времена су озбиљна. Ти много можеш, ти можеш све. У твојим је рукама млађи нараштај, ти му развијаш прва осећања његова, пре но што ће у школу, из школе у цркву, из цркве у буран овај свет. Омладина је моћ и узданица народна, на њој ћемо оставити све наше тековине, име

наше, све добро наше, а наше је добро : сриство, православље.

Чувај кућо српска то добро, те велике светиње српске. Буди чувар *српске мисли*, српског осећања, слатке и миле речи српске. Буди свесна, будна и опрезна, не дај никоме да пороби то благо наше.

Кућо српска! Нека у теби увек буде

жива и тврда вера у Христа, нека у теби влада и побожност, нека се у теби одомаћи страх господњи, нека пламти љубав у теби према имену народном и лепо поштовање према обичајима народним, па знај, да нема те силе на свету којој нећеш одолети моћи.

Мила кућо српска, аманет ти ове светиње наше, наше добро : *сриство, православље!*

Лука Поповић

парох.

ТИХА НОЋ.

Ноћца блага крила шири
И чаробно диже лет,
Да лагано њим умири
И обгрли цео свет,
Лахор бајни и зефири
Тихо носе ноћни сан,
И са цвећем, што 'но мири
Опевају светли дан.

Свуд тишина света влада
И милена санка моћ,
Мрак на земљу густо пада
Оглашујућ' црну ноћ.

У Новом Саду 20./II. 1894.

По ведрини плава свода,
Звезда јасних јато гре,
А по сред њих месец хода
И блеђано љуби све
Само кад кад у даљини
Која скрене прави пут,
Изгуби се у тишини...
Бог би благи знао куд

Свуд тишина света влада,
И милена санка моћ.
Мрак на земљу густо пада
Оглашујућ' црну ноћ.

Андрија.

У ЗОРУ.

Од плама зорице рујне у рубин Исток се ствара
И нежно осмејком благим поздравља светли дан;
А с плава небесна свода нестају светила стара
И с њима чаробна ноћца односи тихи сан.
Сузице звездица малих по цвећу трепере ејајно
И тихо свежњном својом увели крепе лист,
Кроз поља и доље мирне ветрићак пролеће тајно
И с вали брзани носи зору и ваздух чист.
Живахност овлада свуда и уста природа цела
Да мирно поздрави зору и њезин дивни чар;
А човек усхићен смерно на божја помишља дела
И творца небесног слави гледајућ' сунчев жар.

У Новом Саду 23./II.

Андрија.

„ПИТАЊЕ БУДУЋНОСТИ.“

О наслову овог чланчића рећи ће многи и многе: „Каково питање будућности хоће овај да расправља? Толико важних питања у садашњости, а он се лаћа питања из будућности!“ Јест, одиста је много важних питања у садашњости. међу које спада и питање, о ком ће овде бити реч,

али га назвах за то питањем будућности, што га је тако крстио садањи министар просвете у Бечу витез Мадејски. Сад је на реду, да ме ко запита; е, па какво је то „питање будућности?“ Ево ћу одмах да пређем на њега!

Приликом овогодишње расправе о предметима из министарства просвете у аустриј-

ском већу устао је посланик др. Крајцл, те је упитао министра: Шта мисли министар, кад ће бити женскиње припуштено даљем образовању, односно похађању универзитета? Министар је одговорио на то питање. Одговор му је двојак. *Прво*, вели, неће да се упушта у питање вишег, односно даљег женског образовања са социјалног гледишта. *Друго*, вели, што се тиче *саме* наставе, ту имаде да се реше и нека предпитања н. пр. да се дозволи лекарска пракса женскињу (то зависи од министра унутрашњих дела), даље треба устројити сходне заводе за предпрему женскиња и т. д. Међутим *ипак* питање о вишем женском образовању сматра министар просвете „*још као питање будућности*“.

Као пријатељ женског света заинтересовало ме је ово питање у тој мери. да сам разбироа на све могуће меродавне стране, како би могао о теми коју више проговорити у нашем „Женском Свету“, који свакако имаде и ту задаћу: *да прати колико је могуће и важнија питања, која се тичу општег женског напретка.*

Питање женско није по свом трајању новина, као што би многи данас мислили. Од када се знаде за културно доба из разних споменика од то доба се повлачи са свим осталим питањима и женско питање, кога је сиже у овом: равноправни живот и рад на свима пољима са мушким полом, и то се питање крстило „*еманципацијом*“, којим се изразом служи особито новије доба. То најстарије културно доба човечанства, за које се знаде данас, протеже се од 3900 год. пре Христа па у данашње доба 1894. год. после Христа; ерго, то културно доба броји на 5794, скоро шест хиљада година. Разуме се, да је култура у току толиког времена преживљавала *разне фразе*, јер њом владаху *разни народи*, а у *разна времена*, под *разним приликама*. Према том је сасвим јасно, да је у том мењању било и женско питање исте судбине. Али се и то знаде, да је у прво културно доба било женско питање повољно. Повесничар културне повеснице др. Ханак, навађа по најновијим считаним и преведеним папирусима Хамитских Египћана: *да су женске биле на истом*

степену са мушкима; шта више, *женске су носиле и име породично*. (Види „Geschichte der Paed. bearbeitet von Dr. E. Hannak, 1890.“) То је особитог значаја, који може свака свестан појмити. Међу тим, ево, *данас* не можемо ништа позитивног рећи о женскињу. И ако је женско питање где где мало већма упалило, ипак сарамерно нема ничег апсолутног и позитивног ма да Нова Селандији имаде на влади женски пол. Сарамерно из свега можемо извести: да је одиста женско питање „*питање будућности*“. А за што? Јер, као што видимо из најновијег културног доба, влада врло различито схваћање и заузимање меродавних личности и тела у културном свету. О том нас најбоље уверава, што споменути аустријски министар сматра *данас* женско питање за таково, које се може у будућности решити! *Exempla trahunt* (од речи до речи значи: примери се пренашају) т. ј. што и како чини н. пр. аустријски министар, тако ће учинити министри и других држава.

Разбирајући, као што рекох, да се што подробије о овом питању извистим, дознао сам, да је још прошли министар *Gauck* дао ово питање на изјасњење многим научницима, међу које спомињем *Алберта*, медиц. проф. на бечкој универзи. И какво је изјасњење послао Алберт? Он је мишљења, да женскиње *још* није за потпуно и равноправно образовање са мушким, што том није још време и што сметају разни узроци, које ваља прво отклонити. Тако су сигурно и остали изјавили, те видимо, да је и министар садањи истог *оваковог* мишљења.

После споменутог министровог одговора све овдашње новине, политичке и неполитичке донеше само белешку о томе, али је и врло мало новина пропратило својом рефлексом тај одговор, па било за било против. Колико се сећам, само је најопширније пропратио тај одговор „Учитељички Лист“. Па ипак у главном изилази, да је све то хладно према женском питању сад било из „убеђења“, било из мајмунисања, било из страха, било из мржње и т. д. Рекох, да је свет у главном хладан према женском питању. Не, шта више

истиче се све жешћа борба против женскиња у чиновничком и радничком свету. Но најинтересантније је то, што су овдашњи учитељи (а биће их по примеру и других) устали жестоко против учитељица, а повод је или никакав или ситница, којој не дају повода саме женске, већ канда хотимично саме власти; н. пр. ако нека учитељица добије мушко место или ако неку учитељицу пеставе управитељицом, то свакако у намери чини власт, која јој испада, мржња и свађа је ту. Но још нешто да споменем! До сада беше обичај, да универзитетски професори пуштају поједине женске да слушају какви год предмет на универзи. После споменуте министрове изјаве охладнеше многи универзитетски професори, те сад неће да пуштају женске. Конкретан пример сам сам доживео. Отишао сам једног дана овог летњег семестра дру Ф. и умолим га, да пусти две женске (једну Српкињу и једну Хрватицу) да му слушају предмет. Молбу ми је професор одбио. Како се нисам задовољио са одлучним негативним одговором, то сам покушао да испитам и узрок за што ди не прима. Из разговора добацим професору и то: да је мож' бити противник т. зв. еманципације женскиња. На ово ми рече исти професор ово: „Ви сте пријатељ еманципаје, али ја са идеалне стране баш као што су и саме женске заузеле за еманципацију само са идеалне стране. И зар не? Еманципација прво мора да буде чврста у породичном дому и животу, јер је породица излазна тачка сваком даљем образовању. Докле год влада више не еманципованих породица дотле је свака даља еманципација зграда на песку. Докле год женске не буду еманциповане у духу човечанском, друштвеном, моралном, народном и народносном, побожном према својој вери и обичајима, у духу скромног живота, а моралних и хуманих тежња . . . дотле не може бити говора о правом женском еманциповању, које се до данас само формално бранило и пропагирало, док стварног рада и заузимања од стране женскиња не беше ни близу и т. д.“

Ове ми се речи одиста донале, те га

умолих, да ми допусти, да с њим о том још коју проговорим, што је професор пристао, али да му име не износим. Из даљег разговора ми је навађао још примера не да обара саму еманципацију, но да ју осуди у данашњем само идеалном духу. Напослетку заврши овим речима: „Узмимо да је моја Непица добила равноправност свог школског образовања, те је дошла и на универзитет. И зар је она онда образована: ако она као *Непица* није потпуно кућевно образована и то у духу своје поносне народности и вере; ако она као *Непица* нема ни појма шта је то жена у опште, шта је то мати; ако она као *Непица* посматра себе у свету најмање или ни мало, а свему другом се одаје душом и телом; ако она као *Непица* све, па и науку (и лажну чак) за свето, добро, лепо и истинито признаје само онда, ако то може страним типом да „докаже“; ако она као *Непица* изгуби свесност у свему што је њој најближе, а механизмом врши врло често баш свему овом противно и т. д. Једном речи, заврши професор, еманципација мора почети из основа, из породице у свему, па тек онда треба дати њој маха да лети даље; прво, дакле, треба као оно тичица да се учи женска својом еманципацијом да лети око своје куће и најближе околице све дотле, док не узможе *ситурно* да лети даље и даље . . .“

После овако хладног одговора министровог на основу изјасњења неких чувених људи, од којих споменух Алберта; после споменутих конкретних примера о држању јавног мњења, штампе; после споменутих примера понашања из чиновничког и учитељског сталежа; после ваздан у животу примера овима сличних; и после овог лепог говора професора дра Ф — ипак морам да речем: да је женско питање хладно, односно да женско питање губи кристалица и навлачи на себе противника све то више. Управ да речем: из свега изилази, да је женско питање одиста питање будућности.

Али зар онда треба остати при том и чекати будућност, која је неизмерна? Не, не треба скрстити руке и чекати, већ треба поради на том: да та будућност буде што скорорија. И ко да загрева, ко да

диже, ко да заинтересује женским питањем остали, а нарочито меродавни свет? Свакако све то треба да чини сам женски свет, свет, чија је сама ствар. На то само ево — по занимању да наведем пример из мог сталежа. Од када је учитељства као установе, па ево још и дан данас пије још учитељство доспело до оног степена на ком треба да је. А ко је томе крив? Само учитељство, што није водило борбу за свој опстанак и развитак, него је увек војевало за другог. Ко је н. пр. нашем учитељству крив, што као вероисповедно и аутономно учитељство није даље, но што јесте? Криво је само. Забиримо л у повесницу догађаја, видећемо, да је учитељство увек било војак струја и личности, које су у супрот тежњи и цели школе стајали, па стајали су често и на страни оних, који су војевали баш и против самог учитељства.

Беч, 15. априла 1894.

Док год само учитељство не буде војевало за себе, дотле ће учитељско и школско питање бити „питање боље будућности“. Тако и док год женски свет не буде војевао за себе, а у духу као што спомену др. Ф., дотле ће и женско питање бити „питање будућности“.

У том духу треба и наш српски женски свет да поради, те да и Српкиње по примеру других женскиња војују за остварењем женског питања, које се неће само остварити, које неће други остварити, које ће бити увек „питање будућности“, ако се сам женски свет не заузме за себе. На посао Српкиње! Немојте да вас неспремне затекне остварење женског питања у других народа. На посао, Српкиње, свака по могућству и способности, а у корист општег женског питања, које, Бог дао, да се у што скоријој будућности и оствари!

Ј. Ј. Кнежевић, сл. педагогије.

ЧЕЖЊА.

— По Кољцову. —

Кажите ми, добри људи,
Гдје ми драган сад станује?
Ви ћутите! — Шта ћу тужна,
Нико не ће да ме чује!

Да ли сада у самоћи
Болан, тужан сузе лије,
Или гдје год превесео
Са дружином вино пије?

Да ли мисли: хоћу ли му
Све до гроба вјерна бити,
Или можда срећан, блажен
У загрљај другој хити?

Или можда у туђини
И у гробу већ почива,
А никога свога нема
Сузама га да залива?

Кажите ми, добри људи!
Бе ми драган сад станује?
Ви ћутите!... — Боже свети
Нико не ће да ме чује!“

Свет. Ђоровић.

ДЕЧИЈЕ ИГРЕ.

II.

Сим што дечије игре знатно упливишу на правилан и успешан телесни развитак дечији, имају оне још и других добрих страна.

Млоге матере из превелике бриге да им се дете у игри не удари, не падне, не озледи, не дају својој деци да се са другом децом играју, већ их стегом великом

уздржавају од мешања с другом децом. Така деца, која се никад нису с другом децом мешала, нити заиграла, одмах се познају, јер кад случајно дођу с другом децом у додир, незнају шта да почну, незнају, да л' се сме друго дете руком додирнути; невешта су, бојазљива, мекана. А како ли другчије изгледа дете, које се

непрестано меша с другом децом, са њима се игра, у игри падне и удари се. Како се са лица таког детета може видети одважност и самопоуздање, отвореност. А то пису ситне ствари, него су шта више врло знамените, јер те ће непрестано да с дететом расту, и детињим душевним особинама извештан облик да даду. Сваки човек може и у тренутну опасност да дође, па шта му ту више вреди него самопоуздање и ведар дух. А на то се већ у детињству мора навикнути. Дете, које се никад није с другом децом играло, ако дође у опасност да треба какви мали јарак да прескочи, оно неће смети, то ће њему читава провалија бити, него ће стати па плакати; а које је научено на скакање, тај ће већ напред знати своју снагу измерити, па ће га лакоћом прескочити. Зато не треба деци игру забрањивати, не треба им забрањивати трчање, скакање, због тога можда, што дете може том приликом пасти и ударити се, та и у народу је изрека, кад дете падне „од тог деца расту.“ Јер оно може истина у трчању и да падне, да се удари, али због те могућности што се може мало и озледити не треба детету игру и скакање да кратимо, кад видимо од каквог је уплива она на душевни развитак детињ.

У данашњем времену се људи све већма деле на кругове, све се већма одвајају отмени од средњег сталежа, ови опет од нижег сталежа. Даље се још већма и брижљивије одвајају богаташи од сиромашнијих, и ко би још могао наређати колико врста кругова има данас међу људима. Сви осећају, да не би требало да је тако, али зато опет се већ код деце та деоба почиње. Прва деоба је код њих така, да ко има лепше хаљине дели се од оног, чије су мање лепе. То је сваки могао видети, ко год је са школском децом посла имао. Кад се деца изоблаче, одмах се другчије групирају. А дете је свако жељно игре, па ма да су му најлепше хаљине обукли; оно ће се тада измешати и ухватити у игру са свом децом, неће гледати онда на ону разлику, коју су му од куће можда родитељи непромишљено у главу увртили, него ће се играти са свом

децом. Оно тада у својим друговима гледи само децу, не пада му ни наум разлика у сталежу, богатству; дете гледа своју око лину очима, каквим би требало увек да је гледи. Па није ли и то једна замашна корист од игре?

Колико деце има, што су код куће „материне мазе“, која су научена, да се све у кући удешава и пази на вољу његову, које удешавање изазива у детету упорност, јогунлук. Тако дете нека дође међу своје другове да се игра, па нека проба и ту своју вољу да изведе. Најћи ће одмах на отпор. Деца не пеглају једно другом. У такој гомили деце видићемо како ће се брзо наша маза одвојити, и стати гдегод на страну, па дурљиво гледати, како се остала деца и даље играју, а њега ни не есапе. После неког времена ћемо опазити, како наша јогуница полако се приближује, и вреба прилику, како ће се опет у игру умешати. Остала деца настављају своју игру, као да би хтела рећи „нити знамо кад се играш, нити кад се не играш.“ Тако се дете идући пут у игри за цело неће тако брзо расрдити, кад види, да га нико и не зарезује. Зар из тог поступка дечијег не би и такве матере могле што год научити, које су своју децу научиле, да им испуњавају и најнедотупавније жеље те су тиме своју децу на јогунлук и и упорство навикнуле? Неће ли тако дете већ за рана видети, да баш нејде свугде тако, као код куће? Неће ли оно већ у детињству добити појма о доцнијем животу, где нејде увек онако, како је код куће научило?

Колико дакле деца при игри једно на друго утичу, колико душевних издаванака они један другом играјући се скрешу, што можда кућа не би у опште или врло тешко постигла?

Па зар то није довољно, да упознамо, од какве су користи игре по децу? Од какве је користи, да дете своје детињство са децом, а не са одраслима проведе? Како су ситне и ништаве бојазни, да се дете неће у игри испрљати, или можда пасти те се мало и ударити. Дабогме да телесну озледу мати види, и жао јој је кад дете због тога плаче; али душевне

озледе најмање види мати, а те са дегетом све већма расту, и можда би због њих имала мати још већма узрока да плаче.

Зато матере, не забрањујте вашој деци игре, него их сами још на то упућујте. Нека се макар под надзором старијих играју, нека деца своје детињство весело проведу.

Милићевић вели у своме делу „Живот Срба сељака“ ово: „Збирајући разне народне обичаје, ја сам увек с особитом пажњом мотрио на оно што носи на себи неки васпитни карактер; рад сам био да приберем све радње и обичаје, који би се у неку руку могле сматрати као учioniце, кроз које чедо народно пролази почињући од колевке па докле не уђе у сва своја права и дужности у друштву.“

Радећи тако, ја сам се врло често устављао пред играма народним, као обичајима и радњама у којима је велика васпитна сила.“

Ове истините и важне речи тога вредног књижевника показују, како му је широк и оштар поглед на свима врстама његове књижевне радње. Он је први изрекао, да треба прибрати све радње и обичаје „од колевке, па докле не уђе у сва своја права и дужности у друштву“.

Ми ваљда за тај посао још нисмо доспели, али кад доспемо, имамо већ готов задатак, кога нам ваља изградити. Други народи су скупили радње и обичаје своје „од колевке — па до краја.“

Тек што мало дете почно да миче рукама, а мати му узме ручице па га учи „таши таши танане, и свилене мараме.“ Па га онда учи „ту пије зец воде.“ А кад већ мало ојача онда „мота баба кануле.“ После дође време да му зуби пођу, да почне дубити, да полази ногом, за свашта има мати умилних речи за своје детенце. Па колико тек песмица има, којима мајке своју дечицу успављују.

Кад деца проговарају, а мати му отвори књигу, па му прстићем показује „а, бе, це, де, мачка преде, мачак мота, око плота, а мачићи гледе.“

Што дете бива веће, тиме настају све друге и друге забаве за њега, показују

му животиње, и за сваку има или песмица или изрека. „Бика бика воленика.“ „Пусту пуже рогове.“ „Милила бубица“ и још много других.

Не могу на овом месту сваки ступањ детињег развитака ни споменути, а још мање шта при сваком ступњу детету говори и пева. Колико и каквих обичаја, песама, говора има при разним приликама, о материцама и оцевима, кад се Божић приближује „У Божића три ножића.“ „Божић Божић бата.“ О бадњем дану како „коринђају“ колико и како учествују деца у божићњим обичајима, песме при ношењу вертепа; бацање ораја, здравље и веселе, игре с ораси. О Ђурђеву дне и другим свецима обичаји.

Кад дете већ доспе у то доба да може да трчи, онда долазе разне игре, које се са њима заједно развијају и постају са његовим узрастом све заплетеније. Код тих разних игара има и бројаница; ако хоће деца да играју н. пр. жмуре, а они говоре разне бројанице, које одређују, ко ће са жмурањем почети.

Из овога до сада само летимице споменутог могу матере видети, шта спада у обичаје и радње „од колевке“

Много је од ових радња и обичаја већ скупљено, и то већином почињући тамо, кад су деца одрасла, кад почињу да се играју. Много пак још није скупљено, а то је већином оно, што спада у оно доба детиње. кад су деца још у колевци, кад почињу ходати. А то би све ваљало скупити.

Напред сам споменуо, да би томе могле најбоље матере припомоћи. Има код нас матера, које би не само могле записати оне стихове или речи, које се малој деци у разним приликама говоре, него би могле и игре дечије описати. Најтеже је са играма, које се уз певање играју, јер ту није довољно описати игру како се игра, нити исписати стихове, који се певају, него треба и записати како се пева, а то се може само нотама забележити. То је већ мало тежи посао, за то није довољно знати само свирати. Али у већим нашим местима има томе вештих људи, за које то није никакав посао, који ће то за један тре-

нутака обавити, кад би му се така песма отпевала. А кад би се умолили, за цело би то с драге воље учинили.

Матере би ваљало да све што је овде наговештено, и ово што је може бити овде

У Нов. Саду.

изостало, па их сама деца на то сете, — ваљало би да прибележе, па да пошљу коме који је до сада већ то скупио, или да пошљу и потписаноме, који ће им и за најмањи прилог захвалан бити.

Александар Јорговић.

ГЛЕДАЛА САМ ДУГО.

Утонуло сунце, — на заходу седа,
Сетно моје око за њиме погледа. —
Преко оног брега доле у дољину...
Гледала сам дуго у ону празнину.
Стварала сам слику из прошлога дана
Где ми сада око гледајући сања...
Где с' мирује вечно, где се ништ' не креће
Бела Црква.

Само ломно дрвље, или сухо лишће.
Где славујак сетно кад и кад запоји
А кад и кад дремљив више грања стоји.
Где, птвчице мале из далека лете
К'о из неке праве разбијене чете...
Где нечујеш радост, само тешке вајке
Ох, гледам га, гледам, гроба, моје мајке.

Љубица Стојановићева.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Школе у митрополији карловачкој. У последњој седници народ. цркв. Школског Савета од 28. 29. и 30. марта о. г. прочитао је заменик гл. школ. референта г. Никола Ђ. Вукићевић опширан извештај о стању ерских основ. народ. вероисповедних школа у овој митрополији од 1880--1891/2. школ. године. По том извештају било је на крају школ. 1891—2. г. у овој митрополији свега: 413 срп. вероисповедних школа са толико наставника и то: 315 учитеља и 98 учитељица. — У свакидашњу школу ишло је те последње школ. године: 29 094 деце, а у повторну нешто преко 6000 деце, а било је за школу способне деце, оне што спадају на обсег вероисповедних школа, само у бачкој, темишварској и будимској дијецези (изузимајући оне дијецезе у Хрватској и Славонији) за свакидашње школе: 35 771. а за повторну у горње три дијецезе: 13 976 деце. По томе дакле није полазило школу свакидашњу, у горње три дијецезе: 9000 деце; а повторну: 8000 деце, а то је доста жалостан знак нашег мара за школу и просвету народну.

Друштво св. Вида. Наша браћа Хрвати основали су пре кратког времена у Загребу школу за глувонему децу, а ове године саставили су друштво св. Вида, које има да се брине, да добију и слепи деца своју школу, те да се не потуцају од немила до недрага и ова сирочад, него да се изуче и спреме, да сами себе издржавају и човечанству и народу од користи буду. По попису од 1890. г. нашло се у Хрватској и Славонији 2938 слепаца Срба и Хрвата, те је хришћанска и човечанска дужност, да се постарамо

и за ове несретнике, да боље и угодније проводе свој век и живот. Друштво св. Вида има за то већ одобрена правила и позива грађанство ерско и хрватско да се уписују у то друштво или да прилажу добровољне прилоге, пошто ће се ту учити слепци ерске и хрватске народности из ове земље и то деца и одрасли за сад. У чланство се прима сваки, који годишње плаћа 2 фор. а. вр.

Ми позивамо и наше Српкиње, којима је Бог дао да могу чинити добра у новцу, да потпомогну ово хумано друштво наше браће Хрвата. Правила тог друштва, могу се, на захтевање, добити од тајника истог друштва г. В. Бека, у Загребу, Влашка улица бр. 62.

ИЗ ДРУШТВА.

Српски митрополијски збор. Већ од прошле године спрема кр. уг. влада један законски предлог, по коме би се навео у ужој Угарској грађански брак (венчање пред политичним властима); државно вођење црквених записника (матрикула); рецезија Јевреја (да имају и Јевреји сва права као и Хришћани у законодавству) и слобода вероисповести (да може сваки исповедати веру коју хоће и да може бити и без икакве вере). Ови законски предлози узрујали су духове у великој мери: једни се изјављују за исте, а једни су јако противни томе закону. Међу противницима су сви рим. католички епископи и све њихово свештенство и велик део народа, сви Румуни и сви Срби правосл. вере, па и сви Словаци; а за предлог су већином Калвини, Лутерани и Јевреји. И једни и други скупили су се

у веће и мање зборове да се изјасне за или против, па и Срби се у општинама, протопопјатима, епархијама, и најпосле искипили се на цветни четвртак, 7. априла о. г., и у велики митрополијски збор у Карловцима, седишту наше Митрополије, те су ту из више од 10.000 српских уста изјавили једногласно, да су противни донашању таквих закона, који руше установе наше св. православне цркве, поткопавају хришћански морал, раскидају аутономне установе наше Митрополије и отварају врата религиозном разврату. Збор је био једнодушан и достојанствен и показао је, да Србин, у одсудним часовима, уме да се узвиси над страначким и личним размирицама и да је вољан и кадар стати на браник и на уставном мегдану за своје светиње, као што је био јунак и на бојном пољу, кад је од њега искала жртва отаџбина или престо. Српском народу с ове стране осветлао је образ овај збор и подигао му је углед у пријатеља и непријатеља.

Овај закон је примљен у дољној кући законодавства са 175 гласова већине; а у горњем дому одбијен са 21 гласом већине.

Радосна појава. Интелигентнији део наше српске браће с ове и с оне стране Саве и Дунава почиње долазити к себи и увиђати, куд га одводе страначке размирице: те је с ове стране почело да се попушта на свима линијама и у свима партијама почиње помирљивије да се пише и говори. Митрополијски збор у Карловцима измирио је све странке и вође су пружиле један другом братске руке; те и омладина што је присутна била на том збору очарала се тим призором па је решила, да се све *ђачке омладинске дружине позову, да се удруже* у једну мисао, мисао: слоге, љубави и међусобног подстицања на духовни рад.

Тим поводом, ваљда, пријатно дирнути, репише и наша браћа с оне стране, да оснују патријотско друштво под именом: „*Српска Браћа и Сестре*“, у које приступају многи Срби без разлике странака и сталежа и уплаћују малене месечне прилоге, који ће се трошити на опште народне интересе.

Тесла друштво. Под овим насловом основало се у Америци у Нов. Јорку акционо друштво, које има намеру, да практични спроводи у свет изуме нашег славног српског учењака Тесла и надају се, да ће у електро-техници овим путем настати преобразба. Ето, како може једна паметна глава, да учини своме народу велику славу и да му име пронесе по целом свету!

Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња приређује у четвртак 12. (24.) маја о. г. своју мајску светковину у варошком грађанском стрелишту са улазницом од 30 н. од особе. Почетак је у 4 сата после подне; ако буде кишовито и ружно време обавиће се светковина у великој дворани тамо. У вече ће бити башчалено осветљена. На ову светковину позивају се

чланице и све поштов. грађанство. — Постарано је за укусна и добра јела и пића а по умереној цени.

Вел. Кикиндска добротворна задруга Српкиња приредила је о Ђурђеву дне о. г. игранку на своје цели.

Сентомашка црквена певачка дружина приредила је други дан ускреса о. г. 25 годишњу своју прославу, на којој је суделовало београдско певачко друштво „Каћански“ и српско читаоничко певачко друштво из Нов. Сада.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Бршљан је леп украс у свакој соби; њиме се уоквире слике, прозори, ил се у котарицама меће па виси с пећи и с таванице. За њега вели један енглески доктор, да је по здравље врло пробитачан, јер више чисти ваздух, него ма које друго лишће. Бршљан се са земљом ископа и у лонац преседи, или се узме струк, па се стави у воду, док не пусти жиле и онда се у земљу сади. Он радије тражи ладовину, за то може да напредује и у оној соби, где никад сунце не допире. Он јако троши земљу, за то га ваља сваке године у нову земљу пресађивати. Кад су му жиле стиснуте, боље напредује, за то је боље узети за њега мали лонац. И њега ваља чисто држати, јер кад се напраши нађу на њега црвени пауди и вапи па га тамане. За то му чешће ваља утрти лишће мокром крпом ил сућером. Ко хоће, да му боље и брже расти, нека га сваког месеца по једанпут залије цеђем.

Кокочи и црни лук. Енглези хвале, да је црни лук најбољи начин у храни за кокошке, особито у време редње и за оне кокошке, које болују. Од лука буду кокоши и здравије и веселије, а приметило се, да носе и више јаја. С луком се и пилићи најбрже одхране и нарасту већи, кад им се сваке недеље по два три пут ситно исецкана црна лука даде помешано у кашу, а ваља их пустити, да једу колико хоће, шкодити им неће.

РАЗНО.

Три стотине година протекло је ономадне 27. априла о. г. како је потурчењак Синан-Паша спалио на Врачару у Београду кости просветитеља нашег св. Саве. Нечовек тај мислио је, да тим збрише из срдаца наших успомену на овог светитеља и да уништавањем костију светитељских потре сећање и поштовање наше на њега; али је постигао противно. Баш тим поводом народ је све више мислио, све чешће се сећао дела светитељских и успомена се све дубље зарезивала у срце народно, те је данас св. Сава, међу светитељима народним, дошао до највећег поштовања. Да покаже народ, колико цени успомену св. Саве, приредио је у свима

крајевима Српства, сходне црквене и школске свечаности, да тако отргне од заборава грозни и тирански чин потурченог Сиван Паше. Да би остало и видљива знака на оном месту, где се овај срамни чин извршио, народ је, у Србији, решио, да се на том месту подигне храм св

Сави из народних прилога, и тога је дана на Врачару ударен темељ св. храму.

За бечку женску гимназију приредиле су 7. (19.) априла о. г. саме женске један концерат, на коме су приказане само оне пијесе, што су женскиње изумеле и написале.

ЗАБАВА.

СРЕЋНОЈ ВЕРЕНИЦИ.

Ако сенка заборава
Скрије твоје успомене.
Нек те песма ова мала
Опет на њих опомене.

Нек те сети ових дана
Пуних миља, наде, среће.
Који ти се у животу
Никад више вратит' неће.

Ти си млада к'о кап росе,
Живот ти је препун сјаја.
Не дај Боже, да у њему
Буде икад уздисаја!

Панчево.

Ти сад у нов живот ступаш,
Где те срећа, љубав чека.
Од тебе ће зависити
Да то буде дуга века.

Буди верна своје другу,
Јер је верност камен драги,
Та њојзи су песме вили,
Сви песници нови — стари.

Наиђу ли икад на те,
Часи бриге, сете, туге.
Тад се сети ове песме,
И искрене твоје друге.

Даница Ч.

МАЂЕХА.

(ИЗ ПРЕПИСКЕ ДВЕЈУ ДРУГАРИЦА.)

Пише: Даница Б.

Драга Маро! Има већ више од по године, како се растадосмо — и ја ти још нисам досад ни једном речицом одговорила на твоја силна писма. Немој ме питати за узрок што сам ћутала, јер ћеш се само јаче ожалостити, кад чујеш мој одговор.

Ти ми, драга Маро, често пишеш и у сваком ми писму описујеш своју срећу а свака ти је реч тек само одсјај оног задовољства, што ти пуни душу — и ја се томе од свег срца радујем — та твоја су писма једини сунчани зраци, који продиру у мој несрећни живот. Да, мила Маро, ја сам несрећна! Мислим, да је ова једна реч довољна, да ти објасни моје ћутање. О срећи може човек много писати, а о несрећи још више, али о срећи својој сваки радо говори, о несрећи нико. Досад сам

ћутала, јер сам најрадије своју несрећу скривала од сваког, па и од тебе, али сад не могу више ћутати, морам се коме потужити, иначе ће ми срце препући.

Сећаш-ли се оног дана, кад сам ти јавила, да сам испрошена? Ти си се врло зачудила, што се удајем за удовца, па још с двоје деце; и твоја добра мати ме је световала, да то не чиним. Но ја нисам имала куда — реч сам своју дала, па сад је већ било касно свако световање. А и шта сам могла радити? Као кћи сиромашног званичника, који ми није могао дати мираза, нисам могла чекати, не знам какву прилику, него сам морала бити задовољна, што ћу се удомити. Па гледајући свог оца, како се савија под теретом силних брига и борбе за опстанак, како с тешком муком издржава своју многобројну породицу, ја

сам се још радовала, што ћу га опростити бар једне бриге! Нисам ни мислила на то, да ћу тиме убити своју срећу!

Но то је одавно било; сад већ није вредно трошити речи о томе, него да пређем на мој брачни живот.

Већ на првом кораку сам наишла на сметње. Кад ме је Марко после венчања одвео својој кући, нико ме није дочекао добродошлицом — само једна стара служавка, која ме је неверљивим погледом пратила. Сва претрнух кад видех овај дочек; — но Марко виде моју забуну, па тужно осмехнувши се рече: „Немој се жалостити Љубице, кад се удовац жени, не може ни бити весеља, доцније ће већ боље бити. А ова добра старица је дадиља моје покојне Даринке, она ће остати у кући код деце.“ Сиромах човек и не слућаше, какву ми рану зададе овим речима. Он даклем нема поверења у мени, он не сме мени да повери децу, него овој страниј жени. Ово ме је заиста још више изненадило. Запитах за децу. На то ће стара „баба Перса“, тако је зваху деца, својим крештећим гласом: „Па валда тек не мислите, да ће сирота деца с раширеним рукама истрчати пред маћеху? Послала сам их код њихове бабе, нека проведу тамо још који дан, најивиће се после доста код маћехе.“ После ове речи бризну плакати, спомињући своју пређашњу госпођу, но не могах више разумети, само: „сирота Даринка, да може сад устати из гроба, да види, како се брзо нашла заменица!“ Ја се стресох и не проговорих више ни речи.

Ето тако се започе мој брачни живот.

После две недеље доведоше децу. Мушко од пет година и девојчицу од три године. Срце ми јаче закуца кад их видех, јер беху то два мила анђелчета; хтедох их загрлити, но они се отимаху и прибегоше мајци, која их је довела. „Још вас не познају“ извињаваше их мајка. „Нека, ми ћемо гледати, да се што пре упознамо, јелте дечице?“ Дечак ме гледаше с неповерењем а девојче се осмели и приђе ми. Но мајка је отрже: „Молим вас“, рече осорно, „не мојте само у мом присуству правити такве сцене; извинти“ дода мекшим

гласом, кад виде да се Марко намргодио, „ја не могу још никако да се утешим за мојом кћери, па —“ и бризну плакати, а деца се још већма приљубише баби. Ето на тај начин се упознах са својом пасторчади.

После два дана оде баба и ја остадох с децом. Мишљах, да ћу сад задобити њихову љубав, па им стадох угађати, с њима се забављати, и већ се поче топити ледена кора са њихова срца, и ја се почех надати, да ће малише заборавити и свој велики губитак и да ће у мени гледати своју мајку. Да таште наде Што год ја својом љубављу, својим пожртвовањем задобијем, све ми поквари баба-Перса. У колико их ја придобих за се, у толико их она отуђиваше.

Потужих се Марку; — он ми рече, да ја немам начина с' децом, да их само кварим! То беше прва распра измеђ' нас. После неколико недеља бејаш принуђена, да одлучно захтевам, да се баба-Перса уклони из куће, на што се Марко страховито разљути. „Зар ја да отерам са свога прага дадиљу моје добре Даринке, коју ми је она још и на самрти препоручила, једину заштитницу моје јадне сирочади, која их чува од твога чуда и пакости!“ На ове речи се скамених! Ето, то ми беше хвала за моје пожртвовање. Предадох децу баба-Перси и не разбирах више за њих. Но брзо се покајаш! Једног јутра прођох поред дечије собе и зачух плач детињи. Кад уђох унутра, имам шта видети. Баба-Перса, та поуздана особа, којој се поверила деца, узела малог Милана, па га бије немилице, зато што је просуо мало млека на хаљиницу. Отргох јој дете из руку и заповедих, да одмах одлази из куће. Кад се Марко вратио кући, испричах му све што се догодило, но он ми одговори, да се већ срео са сиротом бабом и да му је испричала. „Јадна моја сирочади, тешко њима у чије су руке упали!“ На те речи и ја планух и тако се изроди свађа између нас. Доцније је све горе било.

После одласка баба-Персиног деца се све већма привикаваху мени, а ја их негових, што сам боље могла. Већ се и Марко умирио и ја се почех надати, да ће

бити већ једном краја мојим патњама и невољама. Но на брзо се уверих, и то на грозан начин, да сам се преварила.

Једног јутра пробуди се мали Милан и жалосним гласом ме викне к' себи. Кад му се приближих, имам шта и видети, дете сво у ватри, ручице и образићи му све пеку. Ја одмах поручих по лекара, Марко пак оде од куће и набрзо се врати са баба Персом. Лекар чим прегледа дете, рече, да нашу Надицу пошљемо куда, затим пренише лекове и рече, да се строго придржавамо његових наредба, јер је дете добило дифтеритис. Једва се одржах, да гласно не вриснем. — Надицу одправих мојој матери и сад почех најсавесније да вршим лекарове наредбе. Но тек сам му први лек пружила а Марко ме сурово одгурне од постеље детиње и рече, да се не трудим, кад га нисам умела сачувати од болести, нећу га умети ни неговати. Баба-Перса ће га већ надгледати. Несвесно, без и једне речи се окретох и одох у моју себу, где сам остала цео дан седећи на столици. Тако ме затече лекар, доброћудан старац, који је дошао да види малог болесника. „За име Бога,“ рече старина с' прекором — „зар ви нисте могли мало боље попазити на то дете, место да назите, да се моје наредбе тачно извршују, а ви седите овде, и не бринете се ни за шта; а она бабетина

седи па баје и врача, место да му даје лекове. Морам вам искрено казати, да је стање детиње врло опасно и да ћемо га с' тешком муком избавити.“

Ове ме речи освестише! Сад тек увидех, да сам пренебрегла своју дужност. Сад сам се тек освестила, те брже отрчах у собу детињу и остадох целу ноћ. Баба-Перса изађе мумлајући а Марко стиже кући из вања, стаде ме терати од постеље детиње, али ничим ме не мога одвратити од моје намере. Три дана га негових тако с' највећим пожртвовањем, али беше већ касно! На мојим рукама издахну невино детенце! То беше жртва наше размирице, јер лекар ми рече, да би се дете можда могло избавити, да нисам оно по дана пропустила, и да га нисам зато време оставила у баба-Персиним рукама. Највеће очајање овлада мноме, но помоћи се није могло. Саранисмо јадну жртву! Ето видиш, ово су последице оног неверења, с' којим се обично предусрета маћеха. Унесрећи се и она јадница, која је принуђена, да се ода на тај тежак позив, а највећма се унесреће јадна дечица, којима се улива у срце неверење сирам заменице њихове мајке. А сад збогом! Доста те намучих описивајући моје јаде, а сад гледај, ниши ми што пре о твојој срећи и остај здрава, твојој

Љубици.

ЧИТУЉА.

† **Анђелија Михајловић рођ. Балта.** Наш поштовани старина и прота овдашњи г. Павао Балта и наш пријатељ и учитељ овдашњи г. Љубиша Михајловић изгубили су, први своју добру ћерку, а други своју милу супругу Анђелију, у њеној 37. години живота. Анђелија је била добра и поштена душа и њен прерани губитак изазвао је овде опште саучешће, које се и показало на оном лепом и многобројном спроводу, што је обављен 20. априла о. г. За њом плачу поред оца и мајке мужа и брата још и четворо нејаке дечице. Нека је покој души нашој Анђелији!

† **Пулхерија Муачевић рођ. Миланковић** из Осека, преминула је 10. априла о. г. у својој 75. г. живота. Беше ваљана Српкиња, а по честитој деци види се, да је била и добра мати. Лака јој црна земља била!

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Све за народ. Приповетка Марка С. Поповића-Родољуба учитеља и ђакона у Фочи. Трошком дабро босанског митрополита Георгија Николајевића. Цена 25 нов. Српска Манастирска Штампарија у Нов. Саду 1894.

Наш млади књижевник и песник, који се и у нашем листу чешће јављао кад песмом, кад чланком, изнео нам је у овој приповетци једну лепу слику из босанско-херцеговачког живота, која је пристала у сваку кућу и из које се лепом примеру и обичајима може научити нечем и старо и младо. Књига је врло погодна за премије старијим ученицима, а може лепу услугу чинити и нашим старијим из ратарског и трговачког сталежа чије старешине у приповетци воде разговор. Књига би се ова могла увретити у ред оних књижица Кољевићевих, што их издаје „Матица Српска“, јер има исти смисао, да поучи наш народ у ширем смислу и за то је ми најтоплије препоручујемо за горње цели свима

старешинама, који воде бригу о бољем васпитању и лепшој поуци народа и подмлатка. — н.

Ђаковање Царовање. Књига за младеж. Написао Д. Ј. Путиковић, учитељ. Београд. Штампано у Штампарији код „Просвете“ 1894. Цена 1 дин.

Кад сам прочитао наслов ове књижице мислио сам, да ћу наћи у њој приче каквог ђака, који се сећа на игре и лепе дечје проводе из ђачког, дечјег доба; али кад сам почео читати, ја видех у књизи поуке за децу док су ђаци у основ. школама. Има врло лепих поука из економије, земљописа, нешто из физике и етнографије српских земаља. По причању се види, да је књигу писала вешта учитељска рука.

И ако садржина не одговара наслову књиге, ми ју ипак топло препоручујемо родитељима, да је набаве за своју децу. — н.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис „Матице Српске“, књига 178. Од 1894. г. свеска друга. Уређује А. Хаџић. У Нов. Саду, штампарија српске књијаре Браће М. Поповића 1894. Цена 70 н. а. вр. Садржај: Ратови Стевана Немање са Византинцима и Дубровчанима написао Синиша (свршетак); — И. С. Тургуњев. Књижевна расправа, написао Јов. Максимовић; — Једно интересно и практички важно питање из данашњег међународног права. Написао Гл. Гершић (свршетак); — Цар Лир. Трагедија у 5 чинова. Написао Виљем Шекспир, с енглеског превео Лаза Костић (наставак). — Књижевност. — Културне појаве у српском народу. — Матица Српска: изводи записника књижевног одбора.

Споменица (1853—1893.) Четрдесетгодишња прослава учитељског и књижевног рада Николе Ђукићевића. Уредио Стеван Коњевић, учитељ и уредник „Домаћег Листа“. Сомбор Штампарија Фердинанда Битермана 1893. Цена ?. У Споменици овој приказан је лик слављеников и она сцена, кад су му приправнице предавале сребрн венац славе. У књизи је изнешено све, што се говорило, писало и брзојавило пре и после славе ове.

„Даница“, тако се зове нов белетристичан лист, који је почео излазити овде у Нов. Саду од почетка априла месеца о. г. Лист ће излазити четир пута месечно са илустрацијама, као што је и 1. број приказао 5 слика и то: лик: Краља Александра и још 4 пределне слике из српских и јужних крајева. Власник је листу и уједно издавалац: А. Ст. Јовић, а одговорни уредник: Милутин Белановић. Цена му је 5 ф. годишње; за Србију и остале земље: 14 динара. Баџи плаћају годишње: 3 фор. (8 динара). Претплата се шаље, администрацији „Данице“ у Н. Сад; а примају претплату и књијаре: Браће М. Поповића у Нов. Саду, Миливоја Каракаше-

вића у Сомбору и Јове Карамате у Земуну. — За Србију прима претплату и огласе: администрација „Малих Новина“ у Београду.

Из 1. броја не може се пресудити ваљаност и спремност листа, али би рекли, да „Тополска Буна“, која је на првом месту приказана, не приличи невиности наше омладине и нежности нашег лепог пола коме је поглавито намењена ова врста књижевности, јер изнашањем грозних и неморалних примера, неће се ни укусу ни врлина неговати у омладине, него се изазива освета, мржња, од које би ваљало омладину чувати.

Десетгодишњи рад и списак књига срп. занатл. читаонице у Вршцу 1884—1894. год. Косановићева штампарија у Вршцу 1894. год. Ово је, као неки десетогодишњи извештај те читаонице, а уједно је и каталог књига, по коме могу читаоци да бирају себи за читање шта желе.

Српски пчелар од Јов. Живановића П. свеска. Цело дело у три свеске стоји 1 ф. 60 н. Издање књијаре Луке Јоџића у Нов. Саду, која прима и претплату на исту књигу.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

У неизмерној тузи за милом и драгом покојником нашем Анђелијом, примисмо многе доказе саучешћа и искрене утехе. Немогући сваком појединцу захвалити на указаној љубави, то овим изјављујемо хвалу свима поштованим лицима, која нам у големој жалости нашој утехе пружаху.

Пре свију, хвала Дру Велимировићу; а особита хвала г. Дру Лази Станојевићу, што је, за време болести чедне нам миљенице, све своје богато лечничко искуство употребио, да нам ју од смрти спасе. Нека је нарочита хвала председништву цркв. шк. општине, које нареди, те се у свима овд. нашим храмовима из почасти звонило Хвала сабрату проти М. Ђирићу и свештенству, које је нашу милу покојницу свечано у храму божјем опојало и до гробнице отпратило. Хвала господи управницима, учитељцима и учитељима основних и више дев. школе, што при спровођу са ученицима суделоваше.

Хвала сабрату г. Ј. Храниловићу, што нареди, те се и у његовом храму при упоку звонило. Срдачна хвала и кумици нашој Ани Лакићевој на венцу, који на самртни одар миле нам Анђе положи.

Најпосле хвала и свима другим учесницима при погребу, што нашој милој покојници последњу и тужну почаст, онако многобројно указаше.

Хвала вам; вечита вам хвала!

У име целе породице

Прота Павле Балга
иарох новосадски.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Пригодом дне 2. (14.) фебруара о. г. об-државаној забави српске женске добротворне задруге у Вуковару, приређене у корист своје благајне, сабрана је знатна свота од 264 фор. 70 н. добровољних прилога, а дароваше их: по 100 фор.: Колберг Фриц из Берлина; по 50 фор.: Пауновић Амалија; по 10 фор.: грофица Маријана Елтц; по 5 фор.: грофица Јакоба Елтца, Ана Станић, Штедно ескомтно друштво у Вуковару, Тајбнер (Нови Сад); по 4 фор.: Бура Бусек; по 3 фор. 50 н.: Јудита пл. Стојчевић; по 2 фор. 50 н.: Ангелина Петровић, Александрина пл. Ђурковић, Јосиф Ландесман, Франц Херман, Др. Л. Велић, Барон Фрелих, Др. А. Пеичић, Мозер и Вертхајм (Н. Сад), Јосиф Полашек; по 2 ф.: Прока Адамовић, Ернестина Баум, Др. Јосиф Ландесбах, Жарко Станић, Николајевић (Голубинце), Илија Максимовић (Земун), проф. Барусковић (Карловци), Тирил Кожени (Будваје), Владимир Вајдић (Беч); по 1 фор. 50 н.: Др. Алберт Готлиб; по 1 фор.: Адолф Сајдлер (Беч), Др. Александар Полц, Др. Никола Малешевић, Др. Диамант, Херман Колер, Ис. Вајнфелд, Леополд Фрајнд, Мориц Браун, Ис. Рајх, Гашпар Талер, Макс Леви, Ђорђе Петровић (Митровица), Мита Јовановић (Земун), Адам Сиболд (Н. Сад), Л. Кос (Беч), Х. М. Мозер (Осек), Др. Л. Крашковић, Јулија пл. Рогулић, Јајзаи, Олга Михајловић, Мила Дробиц, Марија Андрић, Јелка Митровић, Софија Лукић, Милица Кифус, Катица Бингулац, Јеца Станишић, Евица Малешевић, Васа Михајловић; по 50 новч.: Вајнфелд Софија, Виктор Баум, П. Бојкић (Митровица), Алојз Вертхајмер, Коста Стојшић, Сигмунд Дајч, Марија Теодоровић, Ем. Штајнер, Гуглер; по 30 новч.: Никола Поповић, Јоца Солоња.

Управни одбор српске женске добротворне задруге у Вуковару сматра за своју пријатну дужност на овом великодушном дару свој п. н. г. г. дароватељима овим путем најучтивије захвалити се

У Вуковару, 14. марта 1894.

Мила Дробиц,
благајница.

Амалија Пауновић,
председница.

ПОЗИВ

Част нам је учтиво Вас позвати, да изволите доћи на

МАЈСКУ СВЕТКОВИНУ

СА ИГРАНКОМ

коју приређује Добротворна Задруга Сркиња Новосаткиња, у четвртак, 12. (24.) маја 1894. год. у варошком грађанском стрелишту. Светковина се отвара тога дана после подне у 4 сата. — Уједно се јавља поштованим гостима, да је постарано, да добију тамо, по умередој цени,

укусна јела и добра пића. Улазна цена је 30 новч. од особе. — Приметити нам је, да ће том приликом свирати војничка капела 70-те Филипвићеве пуковније и да ће у вече бити башта лепо осветљена. Одбор.

ПОЗИВ

НА БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

КОЈУ ПРИРЕЂУЈЕ

СРПСКА ВИША ДЕВОЈАЧКА ШКОЛА

У НОВОМ САДУ

у суботу 7. (19.) маја 1894. г.

у дворани „Царице Јелисавете“

а у корист

сиротих ученица и учила ове школе.

Улазна цена 1 форинта а. вр. (Ђаци у пола цене).

Добровољни прилози примају се с благодарношћу.

Улазнице се могу добити у књижарама: А. Пајевића, Браће М. Поповића и Луке Јоцића а у вече на каси.

Почетак равно у 8 часова у вече.

Свираће војна музика 70. пешач. пука.

1. „Где тичице“ од Хорејшека певају ученице у два гласа.

2. „Fantaisie de Concert“ од Франка Кала, с ирају у 4 руке сестре и ученице IV. разреда: Катица и Јулка Барусковића.

3. „Јагодњак“ од Солета, певају ученице у два гласа.

4. „Пиноћ“ од Ђ. Јакшића, декламује Катица Керац ученица IV. разреда.

5. „У гају“ од Р. Толингера певају ученице у два гласа.*

6. „Између часова“, шала у једном призору, приказују ученице III. и IV. разреда.

ОСОБЕ:

Анка Петаковићева Катица Поповићева, Корнелија Ракићева, Љубица Јовановићева, Меланија Белановићева, ученице IV. разреда. Марија Секешева. Маришка Максимовићева, Софија Обренова, ученице III. разреда.

* Песме ће пратити на гласовиру г. Јован Грчић професор.

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА.

Госпођа Јелена Мирковић из Пожеге поклања један примерак нашег листа ученици овдашње више девојачке школе Јелени Косовац.

Ћфа Олга Месаровић из Граца платила је за један примерак више, који смо дали доброј ученици IV. новосадске срп. више девој. школе. Лепа хвала обадвема! Види Јојићевој.